

L'ESTÈTICA DE LA FOTOCÒPIA

Anna Capella

«L'artista té com a deure omplir de contingut humà el rapidíssim desenvolupament de la tècnica», diu Klaus Urbons, director del Museu de la Fotocòpia a Mülheim (Alemanya Federal).

Dels anys 60 en endavant hi ha hagut diverses tendències artístiques com el pop-art americà o l'art conceptual de la generació europea dels 70, que han buscat la manera de sensibilitzar la tecnologia que ordena la societat contemporània.

A mitjan dels anys 80, la Canon va comercialitzar un prototipus de fotocopiadora digital d'oficina amb escàner, xips, làser i ordinador integrats. El següent pas, quasi immediat, va ser la introducció de la copiadora en color —ideal ja per a còpies creatives— i tot seguit la difusió del telefax, que permet emetre i rebre imatges domiciliades.

Només ha calgut que una sèrie de ments científiques creessin unes màquines útils perquè tota una altra sèrie de ments pensants les comencessin a utilitzar —i entre aquestes, les d'alguns artistes contemporanis—. I així progressivament, el desenvolupament d'un procediment de treball mecànic mitjançant repeticions sistemàtiques, ha permès l'accés a un procés creatiu que hom ja anomena art *electrogràfic*.

La primera manifestació d'aquest art al nostre país va ser la convocatòria de la Biennial d'Electrografia i Copy-Art a Barcelona, l'any 1985, la qual es va repetir tres anys després a València. L'artista Zush,

durant una exposició dels seus llibres al Centre d'Art Santa Mònica, aquest estiu passat, treballava «in situ» en un procés molt elaborat fent dibuixos que programava amb una fotocopiadora en color, amb resultats excel·lents.

Darrerament, David Hockney «el nou rei del pop», va elogiar la qualitat estètica de les reproduccions amb fax i les possibilitats d'aquest mitjà d'expressió, i està fent trames successives a amistats i coneguts per difondre aquesta pràctica.

Actualment es pot veure a Barcelona l'exposició *Generació Electrogràfica*, organitzada pel Centre d'Iniciatives i d'Experimentació de la Fundació Caixa de Pensions, que acull les darreres aportacions sobre la manipulació artística del telefax.

Un dels artistes internacionals que segurament ha explorat més el camp de la comunicació per fax ha estat el francès Stephan Barron. El seu currículum personal i de dedicació exclusiva en aquest tipus de treball, s'inicia l'any 1986. Barron, interessat per un cosmopolitisme interactiu, va trobar en l'emissió d'imatges, sons i matèria simultània el seu mitjà d'expressió ideal a nivell planetari. I, els plantejaments teòrics de les accions artístiques conegudes com a performance, socorrien la pràctica dels projectes ideats. Tot va començar amb *La nuit Internationale de la Télécopie* la nit del dissabte 11 d'octubre de 1986 a la sala G. Brassens de París, on artistes de set ciutats diferents —Caen, New-York, Roma, Amiens, Oxford, Brusselles i París— intercanviaven

missatges «via fax». Després d'aquest, altres projectes com *Thaon/New-York* o *Orient Express* —ambdós fets l'any 87—, han passat a formar part de la història de l'art actual.

El darrer treball d'aquest artista ha estat l'anomenat *Projecte Línies* dut a terme per l'Stephan i la Sylvia Hansmann. Línies és la traspolació d'una idea genèrica sobre el concepte del traç, concebut en la seva més mínima expressió: la línia recta. A la recerca d'un punt referencial van triar el meridià de Greenwich. Es tractava de descriure en automòbil una línia sobre el meridià, des del canal de la Mànega fins al Mediterrani i amb una instal·lació de telefax mòbil, emetien documentació gràfica a uns punts de recepció distribuïts arreu d'Europa —entre ells el centre d'art contemporani Espais de Girona—. Aquesta travessia va tenir lloc del 7 al 19 de setembre. Els faxes instal·lats als centres receptors rebien una seqüència de paper lineal que reestablia el sentit de la recta assimilada amb el meridià 0. D'aquesta manera, s'explicita el valor conceptual intrínsec al projecte i la revisió del meridià s'ha perllongat i ha pogut ser observat a partir de la prospecció i emissió del material per fax: 85 imatges simultànies a 8 punts de localització diferent han estat el resultat «en paper» d'allò que és aquest meridià per S. Hansmann i S. Barron.

L'assimilació d'un projecte conceptual viabilitzat a través de la tècnica és el resultat d'una aplicació intel·ligent que facilita el missatge i l'expressa amb un to d'absoluta contemporaneïtat.

L'interès cada vegada més difós dels artistes per aquesta via de treball, amplia el camp d'ús de la ciència utilitzada com a realitat funcional i es demostra com un excel·lent mitjà per expressar la creativitat i l'art.

* Les pautes teòriques de tota aquesta nova «estètica de la comunicació» les podem trobar en diversos escrits del teòric de l'art Fred Foster i exemples de diverses manifestacions als reculls bibliogràfics sobre mass media i video-cultura realitzats pel crític italià Mario Costa. Per altra banda, sobre el Projecte *Línies* es pot trobar documentació assequible al magazine Paper d'Art, núm. 23 i al Punt Diari del 24 de setembre del 89.